

Sygn. akt IV CSK 493/18

POSTANOWIENIE

Dnia 9 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa G. S.

przeciwko M. D.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 9 maja 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 17 stycznia 2018 r., sygn. akt I ACa [...],

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5.400
(pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 stycznia 2018 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację pozwanego M. D. od wyroku Sądu Okręgowego w S. z dnia 24 lutego 2017 r., w którym Sąd ten uznał za bezskuteczną w stosunku do powoda G. S. umowę dożywocia z dnia 6 marca 2014 r. zawartą między pozwanym, a dłużnikami solidarnymi powoda S. D. i B. D. w celu ochrony wierzytelności powoda wynikającej z prawomocnego nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w S. z dnia 25 lutego 2014 r. wydanego w sprawie I Nc [...].

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez pozwanego. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał, że zachodzi oczywista zasadność skargi z uwagi na rażące naruszenie przez Sąd Apelacyjny art. 527 k.c. oraz art. 321 § 1 k.p.c. Podniósł, że Sąd Apelacyjny bezzasadnie stwierdził, że działanie rodziców pozwanego, którzy umową dożywocia z dnia 6 marca 2014 r. przenieśli na rzecz pozwanego swoje gospodarstwo w ramach spełnienia wcześniejszego przyrzeczenia wykonania tej czynności dla tego z synów, który będzie kontynuował pracę na roli, nie stanowi czynności prawnej dokonanej w wykonaniu obowiązku spełnienia świadczenia, która nie podlega zaskarżeniu w oparciu o art. 527 k.c. Pozwany wskazał również, że powód żądając ochrony wierzytelności o wartości 210.000 zł otrzymał ochronę wierzytelności ponad 500.000 zł, a więc ponad własne żądanie.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi

nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie*, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami albo jego wydania w wyniku oczywiście błędnej, widocznej bez głębszej analizy prawniczej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa. Skarżący przedstawiając, jako okoliczność uzasadniającą rozpoznanie skargi kasacyjnej „oczywiste naruszenie prawa” powinien wykazać kwalifikowany charakter tego naruszenia (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100 i z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49).

Skonfrontowanie zaskarżonego orzeczenia z uzasadnieniem wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na stwierdzenie, by spełniona została przesłanka oczywistej zasadności skargi, o której mowa wyżej. Skarżący nie uwzględnił, że w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy jest związany podstawą faktyczną zaskarżonego orzeczenia, a podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące ustaleń faktycznych i oceny dowodów, także zgłoszone pod pozorem naruszenia prawa materialnego (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.). Pozwany zasady tej nie respektuje zakładając, że zaskarżona czynność prawna została wykonana w ramach obowiązku spełnienia świadczenia. Sąd Apelacyjny ustalił natomiast, że pozwany nie wykazał by dłużnicy skutecznie zaciągnęli zobowiązanie dotyczące przekazania na jego rzecz gospodarstwa rolnego. Wyjaśnił, że strony nie odwołały się do takiego zobowiązania w akcie notarialnym z dnia 6 marca 2014 r., a powoływanie się wyłącznie na rodzinne

uzgodnienia w tym zakresie nie mogło kreować cywilnoprawnego stosunku zobowiązaniowego, którego sporna umowa byłaby już tylko realizacją.

Granice przedmiotu sporu – i orzekania – są wyznaczone żądaniem powoda zgłoszonym nie tylko w pozwie ale także jego uzasadnieniu (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2007 r., V CSK 25/07, OSNC – ZD 2008, nr B, poz. 32). Ze stanowiska powoda wynikało, że zgłaszając powództwo pauliańskie domaga się ochrony całej swojej wierzytelności wynikającej z nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w S. z dnia 25 lutego 2014 r. wydanego w sprawie I Nc [...], który uprawomocnił się w toku postępowania, (k. 1-5, 242-243, 361, 364). Wydane przez Sąd Okręgowy w S. i zaakceptowane przez Sąd Apelacyjny rozstrzygnięcie odpowiada treści tego żądania (k. 289). W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wskazywano, że związanie granicami żądania nie oznacza, że sąd związany jest w sposób bezwzględny samym sformułowaniem zgłoszonego żądania. Jeżeli zatem sformułowanie to jest niewłaściwe, sąd może je odpowiednio zmodyfikować nie naruszając jednak woli powoda, wyrażonej wprost lub dającej się wywieść z uzasadnienia żądania (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2013 r., I CSK 540/12, OSNC – ZD 2013, nr D, poz. 85).

W przypadku skargi pauliańskiej koniecznym warunkiem skuteczności wyroku jest określenie w jego sentencji wierzytelności, której ochronie ma służyć (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1995 r., III CZP 139/95, OSNC 1996, nr 1, poz. 17 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2015 r., V CSK 305/14, nie publ.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że w sprawie o roszczenie przewidziane w art. 527 k.c., dla oznaczenia wartości przedmiotu sporu miarodajne są dwie wartości: albo wartość tego, co na skutek zaskarżonej czynności z majątku dłużnika wyszło lub do niego nie weszło, albo wysokość wierzytelności wraz z zaległymi należnościami ubocznymi za czas poprzedzający wniesienie pozwu, w zależności od tego, która z tych wielkości jest niższa (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2013 r., IV CSK 225/13, nie publ. i z dnia 7 maja 2008 r., II CZ 25/08, nie publ.). Problematyki związania sądu granicami żądania nie należy w żadnym wypadku identyfikować – jak to czyni skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania - z błędnym wskazaniem wartości przedmiotu sporu w sprawach o roszczenia

majątkowe niepieniężne, do których należy skarga pauliańska. Okoliczność, że wskazana przez powoda wartość przedmiotu sporu nie odpowiadała wartości wierzytelności nie oznacza zatem, że w świetle pozwu i jego uzasadnienia nie była ona objęta żądaniem.

Analiza zatem wniosku na tle podstaw skargi oraz motywów zaskarżonego orzeczenia, nie prowadzi do oceny, że Sąd Apelacyjny ferując wyrok dopuścił się kardynalnych błędów, w stopniu przemawiającym za oczywistą zasadnością skargi.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z 99 i art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018, poz. 265).